

Hazırlayan:

Prof. Dr. Kerem Alkin

Türkiye İMSAD Ekonomi Danışmanı

FED'in yeni Başkanı Powell'ın bu haftaki FOMC toplantısında, para politikası kararlarında hızlı ve sert bir giriş yapması ihtimali küresel piyasalara yansımış durumda. Dolar Endeksi bu nedenle haftaya 90 puanın üzerinde başladı. Döviz kurlarındaki hareketliliğin gerekçeleri arasında piyasada dolaşan aşırı spekülasyonun etkisi de hissediliyor. FED toplantısı sonrası piyasa tansiyonu bir miktar düşebilir.

- 19 Mart ile başlayan yeni haftaya, ABD Merkez Bankası'nın (FED) yeni Başkanı Powell'ın ilk başkanlık edeceği Federal Açık Piyasa Komitesi (FOMC) toplantısından çıkacak para politikası kararlarına yönelik piyasaların duyduğu büyük merakla başlıyoruz. Küresel piyasalar 20-21 Mart toplantısından bir faiz artışı kararı çıkması olasılığına kesin gözüyle bakıyorlar. Bu nedenle, esas merak edilen konu, FED Başkanı Powell'ın 21 Mart Çarşamba günü gerçekleştireceği basın toplantısında yılın kalan dönemi için, kaç faiz artışı daha olabileceği ve FED bilançosunun nasıl bir tempoyla küçüleceği konusunda ne mesaj vereceği. Bununla birlikte, dünyanın önde gelen para birimleri karşısında ABD Doları'nın gücünü gösteren Dolar Endeksi'nin 16 Mart Cuma gününü 90.23 puanda kapatması, FED toplantısı sonrasında, dolarda toparlanmanın devam edeceğine dair beklentinin güçlü olduğunu gösteriyor. 28 Şubat'ta, yani bir önceki ayı 90.6 puandan tamamlamışken, geçen hafta 88,70 puanın dahi altını gören Dolar Endeksi, 16 Mart Cuma günü 89.89 puanı görse de, 90.38 puana kadar da yükselerek, 90 puanın üzerinde haftayı tamamladı. Dolar Endeksi yeni haftaya da 90,20 puanla başladı. Parite de 1,23 doların gerisinde yeni haftaya başlangıç yaptı.
- Dolar Endeksi'nde ve doğal sonucu olarak, euro-dolar paritesinde dolar lehine görülen hareketin 16 Mart Cuma günü açıklanan verilerden de kaynaklandığını göz ardı etmeyelim. Öncelikle, ABD'nin JOLTS açık iş sayısının rekor kırdığını unutmamalıyız. ABD Çalışma Bakanlığı'nın açıkladığı verilere göre, JOLTS Açık İş Sayısı yılın ilk ayında önceki aya kıyasla 645 bin artarak 6 milyon 312 bine ulaştı ve ölçülmeye başlandığı 2000'den bu yana en yüksek seviyesini kaydetmiş durumda. Bu da, ABD ekonomisindeki canlılığın bir göstergesi olarak gözükmekte. Keza, ABD'de tüketici güveninin de 14 yılın zirvesine yükseldiği gözlemlendi. Michigan Üniversitesi Tüketici Güven Endeksi (UMICH), mart ayı itibarıyla 102 puana yükselerek, 2004 yılından bu yana en yüksek seviyesine ulaştı. Piyasa beklentisi 99 puan seviyesindeyken, 102 puan çıkması FED'in kararına yönelik merakı güçlendiriyor.

- Ayrıca, ABD'de sanayi üretimi de 4 ayın zirvesine çıktı. Sanayi üretimi, şubatta aylık yüzde 1,1 artarak, hem son 4 ayın en iyi performansını yakaladı; hem de piyasa beklentisini aştı. Beklenti yüzde 0,3 artış yönündeydi. ABD verileri hayli hareketli bir ekonomiye işaret ederken, tersine, Euro Bölgesi'nde yıllık enflasyon, şubat ayı verisi olarak, yüzde 1,1'e geriledi. Avrupa İstatistik Ofisi'nin (Eurostat) yayımladığı verilere göre, 19 üyeli Euro Bölgesi'nde ocak ayında yüzde 1,3 olan yıllık enflasyon, şubatta yüzde 1,1'e inmiş durumda. 28 üyeli Avrupa Birliği'nde ise, ocakta yüzde 1,6 olan yıllık enflasyon da, şubatta yüzde 1,3'e gerilemiş durumda. Bu da, Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) para politikası kararlarını zorlayan bir süreç. Çünkü, para politikasını sıkılaştırma adımlarını hızlandırmak için, ECB de enflasyonda hızlanma bekliyor. Nitekim, ECB Başkanı Mario Draghi, 14 Mart'ta Frankfurt'ta düzenlenen ECB ve Gözlemcileri 19. Konferansı'nda, ECB'nin enflasyonun kendi hedeflerine doğru yükseldiğine, doğru yönde hareket ettiğine ilişkin daha fazla kanıtı ihtiyacı olduğunu belirtti.
- Avrupa Birliği (AB), üye ülkelerde faaliyet gösteren Google, Facebook, Uber, Airbnb, Twitter ve Amazon gibi sanal platformların cirolarından yüzde 3 vergi alma hazırlığına başladı. AB Komisyonu'nun dijital ekonominin vergilendirilmesine yönelik hazırladığı taslak düzenleme teklifine göre, Avrupa'da faaliyet gösteren Google, Facebook, Uber, Twitter, Airbnb ve Amazon gibi dijital platformlar yıllık cirolarının yüzde 3 vergi ödeyecek. Bu gelişmeyi, Trump'ın ABD'nin demir-çelik ve alüminyuma koyduğu ek vergiler nedeniyle yükselen 'ticaret savaşları'nın bir uzantısı olarak görmek gerekiyor. Bu arada, Türkiye de, 23 Mart'a kadar bu konuda nihai kararı alacak olan ABD'ye söz konusu ek vergilerin uygulanmaması gerektiği yönündeki detaylı mektubu Beyaz Saray ve ABD ticaret bakanlığına göndermiş durumda.
- Uluslararası derecelendirme kuruluşu Moody's in Türkiye ile ilgili not indirimi kararı ise, pek çok çevrede tepki gördü. Bilhassa, Moody's in Türkiye'yi Avrupa Bölgesi'nden çıkarması da ayrı bir tartışma konusuydu. Moodys'in not indirimi ilk etapta, kararın açıklandığı hafta döviz kurları üzerinde etkili olmamakla birlikte, nisan ayında Halk Bankası ile ilgili ABD'den beklenen kararlar ilgili piyasa spekülasyonu, sermaye hareketlerine sınırlama getirileceğine dair, döviz mevduatına sınırlama getirileceğine dair ve TL mevduatı faiz oranlarına sınırlama getirileceğine dair Türkiye ekonomisinin yakın tarihine ve gerçeklere uygun olmayan dedikodular da döviz kurları üzerinde etkileri oldu. Ekonomi Yönetimi, BDDK bu tür dedikoduların kesinlikle doğru olmadığı ve kesinlikle gündemde olmadığı yönündeki açıklamaları piyasalarca dikkate alınsa da, bilhassa bu hafta, 21 Mart Çarşamba günü açıklanacak olan FED toplantısı kararının da stresiyle, dolar-TL kurunun 9 Mart'ta 3,8178 TL'den 16 Mart'ta 3,92 TL'nin üstüne tırmanıp, haftayı 3,92 TL'nin altında tamamlamış durumda.

- Döviz kurlarındaki hareketlenmenin bir nedeni de, geçtiğimiz hafta TCMB'nin açıkladığı bu yılın ocak ayı Ödemeler Dengesi verileriydi. Veriler, Türkiye'nin cari işlemler açığının bu yılın ocak ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre 4.4 milyar dolar artışla, 7 milyar 96 milyon dolara, yıllık bazda 51 milyar 572 milyon dolara yükseldiğini gösterdi. Cari açıktaki artışta, ödemeler dengesi tablosundaki dış ticaret açığının bir önceki yılın aynı ayına göre 4 milyar 537 milyon dolar artışla 7 milyar 634 milyon dolara yükselmesinin ve birincil gelir dengesi açığının 82 milyon dolar artışla 479 milyon dolara yükselmesinin etkili olduğu gözleniyor. Cari işlemler dengesinin finansmanı açısından, doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net girişler, geçen yılın ocak ayına göre 149 milyon dolar düşüşle 288 milyon dolar olarak gerçekleşirken, portföy yatırımları ise 4 milyar 917 milyon dolarlık net giriş sağladı.
- Yurtdışı tahvil ihraçları ile ilgili olarak bankalar ve özel sektör sırasıyla 1 milyar 246 milyon ve 493 milyon dolar borçlanırken, Hazine'nin ise 2 milyar dolar tahvil ihracında bulunarak net kaynak girişi sağlamış. Ülkeye diğer yatırımlar kaleminden gerçekleştirilen net giriş işe 7 milyar 474 milyon dolar olarak gerçekleşmiş durumda. Türkiye'nin 2011 yılında, Cumhuriyet tarihinin rekor cari işlemler açığı verisini görerek, 80 milyar dolara giden cari açığın Ekonomi Yönetimi tarafından alınan tedbirlerle frenlenip, 2011 yılında 74.4 milyar dolarla yılı kapatması, 2013 yılında ise 63.6 milyar doları görmesi dikkate alındığında, yıllıklandırılmış bazda cari açığın 52 milyar doların altında olmasına rağmen, cari açık yükseldiği gerekçesi ile döviz kurlarının hareketlenmesi çok anlamlı bir kur hareketi olmadı. Kaldı ki, atlanan detay, cari açığın, ancak finanse edilebiliyor ise, içeriye o cari açığı finanse edecek kadar döviz girişi var ise, veriliyor olması. Bu nedenle, cari açıktaki artışın döviz kurlarına etkili olduğu çok inandırıcı gözüküyor.
- 29 Mart'ta açıklanacak olan 2017 yılı GSYH ve büyüme hızı verisi ise merakla beklenirken, sanayi üretiminin yeni yılın ilk ayında, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 12 artması, sanayi üretiminin yeni yıla da iyi bir başlangıç yaptığını gösterdi. 2017 yılının son ayı olan aralık ayına göre ise, sanayi üretimi yüzde 0,8 azaldı. Beklenti aylık bazda yüzde 1.2 artış, yıllık bazda ise yüzde 6.7 artış yönündeydi. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, ocakta madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi bir önceki aya göre yüzde 5,2 artarken, imalat sanayi sektörü endeksi ise yüzde 1,2 azaldı. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi ise yüzde 0,6 arttı. Takvim etkisinden arındırılmış sanayinin alt sektörlerine bakıldığında ise madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi, Ocak 2017'ye göre yüzde 22,9, imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 12,3, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 3,7 artış kaydetti. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış ana sanayi grupları incelendiğinde, söz konusu ayda bir önceki aya göre en fazla artış yüzde 5,2 ile madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe gerçekleşirken, en fazla azalış yüzde 4,3 ile sermaye malında görüldü.